

Talousvaliokunta
Eduskunta

U 13/2019 vp: EU:n kansainvälisten kauppasääntöjen muuttaminen - Keskuskauppakamarin asiantuntijalausunto

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt kokoukseensa 12.2.2020 Keskuskauppakamarista asiantuntijalausuntoa EU:n kansainvälisten kauppasääntöjen täytäntöönpanoasetuksen (EU N:o 654/2014) muuttamisesta.

Valtioneuvoston kanta - Valtioneuvosto on ilmoittanut U13/2019 vp kirjelmässään tukevansa monenvälistä sääntöperusteista kauppajärjestelmää ja EU:n asetuksen (EU N:o 654/2014) muuttamista komission ehdottamalla tavalla. Se mahdollistaisi EU:n toimivallan kauppakiistoissa tilanteessa, jossa WTO:n valituselimen toiminnan halvaantumisen johdosta kauppakiista uhkaa jäädä lopullisesti ja sitovasti ratkaisematta kansainvälisten kauppasopimusten vastaisesti toimineen toisen valtion tietoisesti ollessa haluton saattamaan riidanratkaisuprosessia loppuun.

ASiantuntijanäkemykset – Keskuskauppakamarin lausunto

Pidämme Euroopan komission ehdotusta ja siitä tukevaa valtioneuvoston kantaa perusteltuna tilanteessa, jossa monenvälisen kauppajärjestelmän ja sen kauppariitoja koskevan menettelyn toimivuus on toistaiseksi halvaantunut Maailman kauppajärjestö WTO:ssa.

Pidämme tärkeänä, että EU ja Suomi tukee yhä vahvasti monenvälistä WTO:n kauppajärjestelmää, sen kehittämistä, mutta myös samalla vahvistaa EU:n omia, yhteisiä kauppapoliittisia keinoja puuttua tehokkaasti toisten maiden toimiin, näiden rikkoessa kansainvälisiä kauppasopimuksia. EU:lla on oltava riittävät oikeudelliset keinot asiassa.

Asiaa koskeva valtioneuvoston selvitys (U13/2019 vp) tuo esille asian kannalta tässä vaiheessa olennaiset seikat eikä meillä ole niihin huomautettavaa. Ehdotus palvelee myös Suomen yrityselämän tarpeita kansainvälisessä kaupassa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTEET

Näkemystämme tukevat seuraavat perusteet:

- 1. Monenvälisesti säännelty kauppa ja toimiva riidanratkaisu Suomen etu**
- 2. Suomalaisyrietykset hyötyvät tehokkaasta kauppakiistojen ratkaisusta**
- 3. Yritysten saamat hyödyt välillisesti, mutta usein merkittävät kuten Venäjän puutullit osoittaa**

Monenvälisesti säännelty kauppa ja toimiva riidanratkaisu Suomen etu - Monenvälisen, sääntöpohjaisen kansainvälisen kaupan ja sitä koskevan puolueettoman riidanratkaisun toimivuuden turvaaminen on poliittisesti ja taloudellisesti Suomen etujen mukaista, koska näin voimme parhaiten

turvata pienen ja avoimen kansantaloutemme intressit laajasti muuttuvassa kansainvälisessä toimintaympäristössä. EU:lle ei ole toistaiseksi kahdenvälistä kauppasopimusta esimerkiksi Intian, Kiinan tai USA:n kanssa, joten WTO-säännöt ja -menettelyt ovat ainoa kauppapoliittinen turvamme näitä kauppakumppaneita kohtaan.

Kansallisesti on myös syytä muistaa, etteivät WTO-säännöt rajoita Suomen kansallista päätösvaltaa yleiseen etuun tai kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Sen sijaan nämä säännöt pyrkivät kitkemään kauppasyrjintää ja muuhun protektionismiin liittyvät epäkohdat kansainvälisiltä markkinoilta.

Suomen kannalta WTO ja EU tärkeimmät kaupan sääntelijät - Suomen kannalta keskeiset kansainvälisen kaupan sääntelijät ovat a) 164 jäsenmaan yhteistyöhön perustuva Maailman kauppajärjestö WTO ja b) 27 jäsenmaan yhteistyöhön perustuva Euroopan unioni. Koska monenvälinen WTO-yhteistyö ei viime aikoina ole edennyt toivotulla tavalla, on tärkeätä, että EU on ryhtynyt kauppaja- ja investointipolitiikassa toimiin, joilla pyritään turvaamaan monenvälistä kauppayhteistyötä ja samalla pitämään huoli Euroopan, Suomi mukaan lukien kauppapoliittisista intresseistä suurvaltasuhteiden leimaavissa, kansainvälisissä taloussuhteissa.

EU hakee korvaavia keinoja WTO:n puutteisiin - Euroopan komissio ehdotus kansainvälisten kauppasääntöjen soveltamista ja täytäntöönpanoa koskevan asetuksen (654/2014) muuttamisesta on perusteltu toimenpide tilanteessa, jossa WTO:n riidanratkaisun valituselin on halvaantumassa. Vaikka EU-maat Suomi mukaan lukien toimisivat itse WTO-sääntöjen mukaisesti, niin ne eivät saisi välttämättä oikeutta tilanteessa, jossa WTO-sääntöjä rikkonut toinen maa ei noudattaisi WTO-paneelin antamaa toimenpidesuositusta vaan omilla toimillaan vesittäisi asian.

Ehdotetulla EU:n asetusmuutoksella mahdollistetaan EU:lle oikeus vastatoimiin vain silloin, kun toinen osapuoli, valtio toimisi vilpillisessä mielessä eli valittaisi EU:lle myönteisesti WTO:n paneelipäätöksestä toimintakyvyttömälle WTO:n valituselimelle eikä tämä valtio suostuisi mihinkään muuhunkaan väliaikaisjärjestelyyn laittomien kaupanesteiden karsimiseksi. Tämä EU:n ns. Enforcement-asetuksen muuttaminen on nähtävä keinona EU:lle kehittää kauppapoliittisia keinoja muuttuneessa kansainvälisessä tilanteessa. Samalla EU kehittää muita toimia, kuten kahdenvälisten vapaakauppasopimusten sisältöä sekä täytäntöönpanoa.

Suomalaisyrietykset hyötyvät tehokkaasta riidanratkaisusta – Ennakoitava, sääntöpohjainen ja avoin, mutta myös reiluun kilpailuun perustuva kansainvälinen talous palvelee parhaiten suomalaisia yrityksiä, jotka ovat viime vuosikymmenten ajan hyöttyneet eri tavoilla WTO:n monenvälisistä kauppasäännöistä ja myös EU:n aktiivisesta kauppapolitiikasta useiden kauppasopimusten kautta. On syytä muistaa, että kansainvälinen kauppa ja investoinnit toimivat sitä paremmin, mitä kansainvälisempää ja ennakoitavampaa sitä koskeva sääntely on pitkällä aikavälillä. Esimerkiksi teollisuusinvestoinnit tehdään 30-50 vuoden aikajänteellä, joten pelisääntöjen ennakoitavuutta vahvistaville toimille on merkitystä investointihalukkuuden kannalta.

WTO:n riidanratkaisu hyödyttää välillisesti yrityksiä – Vaikka yksittäinen tapaus voi perustua yksittäisen yrityksen kohtaamiin kaupanesteisiin, niin WTO:n kauppakiistoissa osapuolina ovat aina valtiot, jotka vetoavat niitä velvoittaviin kansainvälisiin sopimuksiin. WTO:n sitova, kaksiportainen riitojenratkaisu on ollut käytössä liki neljännesvuosisadan. Tähän toimivaan kauppakiistojen

ratkaisujärjestelmään on ehditty tottua. Sen puitteissa on käynnistetty 600 kauppariitaa, joista noin 50 % on annettu ratkaisuehdotus paneelin tai valituselimen toimesta.

Näitä WTO:n riitojenratkaisun suosituksia on noudatettu 80 prosenttisesti, mitä voidaan pitää kelpo lukemana. Sille on antanut painoarvoa WTO-sääntöjen mukainen laillinen oikeutus vastatoimiin toisen valtion kaupparikkomuksen johdosta. Kyse on voinut olla merkittävistäkin summista. Nyt EU hakee siitä keinoja vaikuttaa asiassa, kun WTO:n valituselin ei pysty toistaiseksi toimimaan.

Suomi hyötynyt myös tehokkaasta WTO-riidanratkaisusta - Suomen kannalta tuoreimmista yksittäisistä tapauksista voidaan nostaa esille Venäjän asettamat 5-10% tullit paperi- ja kartonkituotteille, joiden johdosta EU katsoi Venäjän rikkoneen WTO-sääntöjä. WTO-riidanratkaisupaneeli katsoi Venäjän toimineen väärin. Venäjä korjasi tilanteen WTO-paneelin edellyttämällä tavalla alle 8 kuukaudessa, mikä on hyödyttänyt Suomen metsäteollisuutta noin 20 miljoonan euron edestä vuositasolla.

Vastaavanlaisia Suomen vientituotteisiin kohdistuvia yllättäviä riskejä ja kaupan esteitä voi syntyä jatkossa entistä herkemmin protektionismin laajentuessa vientimarkkinoillamme. WTO:n tuoreimpien tilastojen mukaan viime vuonna kaupanesteet olivat lisääntyneet merkittävästi, mistä yhtenä esimerkkinä Kiinan ja USA:n kauppasota sekä EU:n kiristyneet kauppasuhteet näiden molempien suurvaltojen kanssa.

Toistaiseksi EU-maiden kauppa esimerkiksi Intian, Kiinan ja USA:n kanssa perustuu yksinomaan WTO-sääntöihin, joten näiden sääntöjen toimivuuden varmistaminen on vahvasti EU:n ja Suomen etujen mukaista. Varsinkin kun yksittäisistä maista Kiinan ja USA:n kaupan merkitys Suomen kansantaloudelle on huomattava, kuten ETLA:n selvitys "Suomi globaaleissa arvoketjuissa" vuodelta 2016 osoittaa. Tästä syystä markkinoiden epävarmuuden ja kauppapoliittisten jännitteiden kasvaessa tarvitaan kaikkia WTO- ja EU-keinoja kaupankäynnin ennakoitavuuden vahvistamiseksi ja tarvittaessa toimivan riidanratkaisun varmistamiseksi.

Helsingissä 12.2.2020

Toimeksi saaneena

Timo Vuori,
johtaja, kansainväliset asiat, Keskuskauppamari
maajohtaja, Kansainvälinen kauppamari ICC
jäsen, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea